

EMMA ZAFÓN

CASADA I CALLADA

Empúries

narrativa

Emma Zafón

Casada i callada

Editorial Empúries

Barcelona

Primera edició: octubre del 2023

© Emma Zafón García, 2023

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 16.357-2023
ISBN: 978-84-19729-06-4

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté
l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i
autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu
fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a
través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

ULLS NEGRES

Ens vam conèixer com s'havien conegut totes les parelles dels pobles des que el món havia començat a funcionar: en una revetlla de les festes patronals. L'eclosió de la meua joventut va coincidir amb els últims anys de la dictadura i, malgrat els vents de modernitat que bufaven a les grans ciutats, el dia a dia a la nostra xicoteta parcel·la rural havia evolucionat relativament poc des de la postguerra més agressiva. Totes les xiques ens criàvem amb la pressió de trobar un marit a qui servir i a qui estimar per damunt de nosaltres mateixes, i el missatge que ens arribava de les generacions anteriors era que ens hàviem d'afanyar perquè les millors existències al mercat de núvies s'esgotaven més ràpid del que podia parèixer a simple vista. En menstruar per primera vegada se'ns enganxaven dos terrors que ens acompanyarien fins al mateix dia del nostre casament. El primer, el més obvi, quedar-nos embarassades. El segon, no tan evident, quedar-nos per a vestir sants i que tothom al poble ens assenyalaria dient, mira, alguna cosa roïna deu tindre perquè no la vullga ningú.

A mi no em treien a ballar massa sovint perquè les meues cames eren pell i os com les de mon pare i els xics de la meua època preferien acaronar un cos amb bona molla. Xarrava amb les amigues i, de tant en tant, fumava un cigarret d'amagades i, quan ja quasi es feia d'hora, venia a tantejar-me Agustí, l'únic pretendent que jo tenia al poble. Agustí era el fill del pintor i havia de ser pintor com son pare. Tenia les dents amuntegades i quan les movia per a parlar li eixien paraules també amuntegades, de manera que no sempre se li entenia bé el que volia dir. Era un parell d'anys major i la seua principal afició era córrer davant de les vaques quan les soltaven pels carrers. De vegades em deia que volia eixir amb mi i que volia casar-se amb mi. Jo li responia que encara era molt jove per a eixir amb ningú i que ni se'm passava pel cap la idea de casar-me però supose que ell confiava que un dia s'acabarien les existències al mercat de nóvios i que hauria de dir-li que sí per a no quedar-me per a vestir sants i que tothom m'assenyalara dient que alguna cosa roïna havia de tindre jo perquè ningú em volguera.

On t'agradaria casar-te?, em preguntava quan jo li donava llargues. A Versalles amb l'hereu d'un ric aristòcrata francès amb qui viatjar per tot el món, Agustí, on vols que vullga casar-me més que a l'església del poble, angelet meu. I quants fills vols tindre?, tornava a insistir quan veia que jo no li estava fent cas.

Amb el mostrari local de xics ens passava que de

seguida els teníem massa vistos. Els pocs que algun dia ens havien fet gràcia deixaven de paréixer-nos interessants quan ens rondaven més del compte. Eren els de sempre fent el que feien sempre. Parlant del que parlaven sempre. I plantejant-nos un futur que moltes ja havíem avorrit fins i tot abans d'haver-lo encetat.

En canvi, els xics de fora ens despertaven la curiositat inherent a tot allò que és nou. Els miràvem i eren exactament iguals que tots els xics que corrien pel poble però nosaltres els véiem diferents perquè no havíem tingut temps d'acostumar-nos a les seues faccions, a les seues mirades o a la seua manera de parlar. Les festes de cada poble eren un curiós creuament de camins entre els joves de tota la contornada que s'aplegaven buscant el ball i algun festeig, i per a nosaltres eixe creuament era fins i tot lingüístic, perquè la nostra ubicació s'erigia a mig camí entre la parla valenciana del sud i la parla xurra, pròxima a l'aragonés, de la frontera nord. Els joves que venien de baix, de pobles com Figueroles, l'Alcora o Atzeneta, parlaven com nosaltres i ens acostaven a la valencianitat que sempre ens havia quedat lluny. Els joves que venien de dalt, del Castillo o de Villahermosa, ens resultaven més exòtics perquè ens parlaven en un castellà molt peculiar dient-nos «moza» o «zagala».

Ximo era del sud, de l'Alcora, i em va traure a ballar un 19 d'agost de 1974 davant de la incredulitat de les meues amigues, i de la meua pròpia, que

pensaven que un xic com ell mai ballaria amb algú com jo. Per algun motiu, les meues cames de fil d'aram van cridar l'atenció d'eixe home fet i dret, d'eixe home guapo, segur de si mateix, i amb un 600 que agafava prestat a son tio. Era el candidat ideal. El que ma mare consideraria com el gendre perfecte. El candidat que tries perquè vols i no com a última opció com Agustí. Em va agafar de la mà i jo només notava com la suor em regalimava de dalt a baix com una cascada d'aigua. I movia els ulls atemorida, fugint de la seua mirada i buscant-li-la alhora, i sentia que fins i tot em suaven les pestanyes.

Amb la naturalitat de qui sap festejar va encaixar el meu vestit blau cel esguitat de llunes blanques amb el seu braç esquerre i em va guiar somrient durant la versió d'orquestra del pasdoble «Amparito Roca». Em va dir el seu nom, em va explicar que treballava a la fàbrica de ceràmica que la seua família tenia a l'Alcora i em va afalagar dient-me que jo era la xica més guapa de Lluçena. Llavors jo vaig tremolar perquè m'havia dit guapa i també perquè, si no ho havia entés malament, ell era el que mon pare anomenava un «amo», un propietari, i això m'havia desconcertat tant o més que l'escalfor entre les meues cames. Vaig voler impressionar-lo dient que al setembre començaria la universitat a Castelló i que estava interessada en no sé quines ximpleries sobre llengua i pedagogia, ja veus tu quin nivell el meu a l'hora de lligar, i al final no em va quedar més remei que contar-li mig avergonyida

que jo era la filla del forner del poble. A ma casa es viu a l'inrevés del món perquè mon pare dorm de dia i treballa de nit, hahaha. Això va ser el comentari més gracios que se'm va ocórrer.

Vam acabar de ballar i em va voler convidar a una beguda. Cada porus de la meua pell continuava xorrant sense remei i era com si el simple fet de desplaçar-me des de la pista de ball fins a la barra m'haguera assecat les reserves d'aigua del cos. Antonio, el cambrer, ens va servir dos mitgets de whisky amb ginger ale i em va acusar amb la mirada: com tardes molt en tornar a casa pillaràs a ton pare despert, i es va agafar els quaranta duros que Ximo li havia deixat damunt de la barra.

Estava jo com per a casar-me a Versalles amb un ric hereu de l'aristocràcia francesa si ni tan sols era capaç de mantindre'm serena davant d'un pelacanyes de bona família com ho era Ximo.

—Te n'has d'anar?

Me'l vaig mirar entre tímida i suplicant. Com me n'havia d'anar en eixe just moment si resulta que ara ell m'agradava molt i jo no volia que cap altra se li arrimara en la meua absència?

—Hauré de fer un pensament —vaig dir-li intentant dissimular la meua frustració.

—Mos podem vore demà.

Vaig apurar el got, vaig somriure i vaig eixir del ball esforçant-me per ignorar totes les mirades que segurament ja em consideraven com la més puta del poble. Mira la xicuela del forner, estarien mur-

murant tots, que pareixia tonta i poc més i se li tira damunt al primer de fora que l'ha tret a ballar.

Eixa nit vaig dormir poc perquè els nervis m'havien pres les parpelles i el whisky no parava de regolfar-me gola amunt. Les xiques de la meua generació érem innocents però no estúpides, i hi havia la possibilitat que Ximo només em volguera per al que al final et volen tots. I podia passar que després d'enamorar-me i de fer-me les mil i una promeses ell em deixara abandonada i plorosa, i qui sap si també embarassada, i llavors no em quedaria altra opció que anar a buscar Agustí i fer-li creure que el xiquet guapo i amb bones dents que jo donaria a llum era, en realitat, seu.

Sí que va tornar l'endemà, Ximo. I sí que va vindre a buscar-me, a traure'm a ballar i a convidar-me a un mitget. Què és el que estudiaràs a la universitat? Magisteri. Vols ser mestra? No. Entoneses? És que és l'única carrera que es pot fer sencera a Castelló. Les altres es poden començar però les has d'acabar a València. I no vols anar a València? Vaig fer un glop. Les xiques del meu poble pensàvem que no podríem estudiar a València perquè els nostres pares no tenien prou diners, però realment el que passava era que els nostres pares no volien que anàrem soles a una ciutat tan gran. I tu què fas a la fàbrica?, vaig canviar de tema. Ximo es va encendre un Celtas i em va oferir una pipada. Faig el que m'ensenya mon tio, va començar a parlar mentre engolia el fum, el dia que toca carregar camions pos vaig amb

el torito i carregue camions, i el dia que toca controlar la línia del forn pos controle la línia del forn, tu saps el què és la línia del forn? Vaig negar amb el cap. La meua era de les poques famílies del poble que no es guanyava la vida en el torn anglés de les plantes de ceràmica i, ben mirat sí que sabíem de forns, però dels que coïen pa. Quan estic en la línia de forn he de vigilar un per un tots els taulells que van eixint per a comprovar que s'han cuit bé.

Em deia eixes coses i em pareixien les més fascinants del món. I em clavava els ulls, uns ulls negres de moro valencià que em ferien les panxes, i jo era tota seua com mai ho havia sigut de ningú. Clar que sí, fanfarró meu, parla'm de l'argila roja que ve de les muntanyes de Vilafamés i parla'm de la nova esmaltadora que heu comprat tu i ton tio. I explica'm quants camions i quants contenidors eres capaç de carregar tu solet en només un dia i on és que van eixos camions i eixos contenidors. Disme que s'emporten la ceràmica que ix de les entranyes mateixes de la nostra terra cap a les finques de pisos de la gent important a Madrid i a Barcelona. I ara promet-me que un dia tu i jo tindrem una casa, una casa plena de llibres i de xiquets i de cendrers amb burilles de Celtas, i que la revestirem tota ella de les més precioses peces de ceràmica que es fabriquen a Castelló. Que serà millor que Versalles, casa nostra.